

Beslut om Riktlinjer för inspelade moment inom grund- och forskarutbildning

Beslut

Linköpings universitet (LiU) beslutar att "Riktlinjer för inspelade moment inom grund- och forskarutbildningen" ska träda i kraft den 20 januari 2020 (se bilaga). Styrdokumentet ska börja tillämpas efter ikraftträdandet och respektive institutionsstyrelse ska så snart som möjligt med hänsyn till det förberedelsearbete som måste genomföras besluta om regler för avsättande av tid för inspelade moment.

Beslutet ska föras in i LiU:s regelsamling.

Skäl till beslut

Linköpings universitet har tidigare inte haft några riktlinjer för hur mycket tid lärare ska få avsätta för inspelade undervisningsmoment. Detta beslut avser att ge institutionsstyrelserna ledning i arbetet med att ta fram regler om detta inom respektive institution.

Handläggningen av beslutet

Beslut i detta ärende har fattats vid rektors beslutsmöte i närvaro av universitetsdirektör Kent Waltersson, chefsjurist Christina Helmér, studeranderepresentant Elin Fägerstam och rektors sekreterare Maria Fält efter föredragning av prorektor Margareta Bachrack Lindström. I beredningen av beslutet har även prefekterna Gisela Eckert och Per Gyberg, bitr. professorerna Fredrik Jeppson, Katarina Kågedal, universitetsadjunkt Peter Dalenius och bitr. chefsjurist Martin Putsén deltagit. Beslutet har varit föremål för samverkan med de fackliga organisationerna vid möte i centrala samverkansgruppen (CSG) den 23 september 2019. Redaktionen för regelsamlingen har granskat beslutets form.

Helen Dannetun

Margareta Bachrack Lindström

Sändlista:

Universitetsledningen

Dekanerna

Fakultetskanslierna

Prefekterna

HR-direktören

Chefsjuristen

Internrevisionen

Didacticum

Biblioteket

De lokala fackliga organisationerna

Regelsamlingen

Dokument- och arkivenheten (original)

Riktlinjer för inspelade moment inom grund- och forskarutbildning

Bakgrund

Linköpings universitet är ett modernt campusuniversitet där innovativt lärande och mötesplatser i tid och rum – fysiskt och virtuellt – skapas för studenter, forskare/lärare och övriga medarbetare. Detta sker genom en genomtänkt pedagogisk profil, en tydlig programidentitet och genom att digitala verktyg och inspelade moment¹ används som stöd för lärande och kommunikation i linje med vad som följer av den allmänna teknikutvecklingen i samhället.

Inspelade moment har blivit ett allt viktigare inslag i undervisningen vid Linköpings universitet. Gällande avtal om arbetstid för lärare, doktorander, kliniska assistenter och amanuenser vid Linköpings universitet, nedan arbetstidsavtalet, (dnr LiU-2017-01688) anger ramarna för riktlinjerna.

Som en konsekvens av att digitala inslag ökar och att universitetet vill arbeta aktivt för att stödja en sådan utveckling är dessa riktlinjer framtagna för att underlätta respektive institutionsstyrelses arbete med att fastställa förutsättningarna vid respektive institution. De kompletteras av ett exempel på hur institutionsstyrelsernas beslut skulle kunna se ut (bilaga 1) och av information om vad som kan vara bra att tänka på vid skapande av digitala moment (bilaga 2).

Instruktion till institutionerna att fastställa lokala riktlinjer

I enlighet med Linköpings universitets arbetstidsavtal ska ”respektive institutionsstyrelse fastställa samtliga inom institution förekommande utbildningsmoment och antal klocktimmar för respektive moment inklusive för- och efterarbete” (dnr LiU-2017-01688). Detta gäller följaktligen även för inspelade undervisningsmoment.

Vid respektive institution ska därför beslutas om riktlinjer för hur tid som läggs på framtagande av inspelade moment ska räknas fram. De ska gälla för dem som skapar inspelade moment för undervisning vid institutionen, tillsvidareanställda lärare såväl som lärare med tidsbegränsade anställningar (exempelvis postdoktorer,

¹ Med inspelade moment avses planering, produktion och spridning av digitalt undervisningsmaterial som använder ljud och/eller rörlig bild.

biträdande lektorer och gästprofessorer), med organisatorisk hemvist på och utanför institutionen.

För framställande av inspelade moment ska därför följande frågor diskuteras och fastställas vid respektive institutionsstyrelse:

1. Hur mycket arbetstid, räknat i klocktimmar, lärare² ska få avsätta³ för framtagande och användning av inspelade moment
2. Hur mycket tid externt anställda lärare ska få avsätta för inspelade moment och på vilket sätt relationen ska regleras för att exempelvis säkerställa tillräcklig rätt att använda materialet

Inspelade moment behöver över tid underhållas. Institutionerna kan därför, om de anser det behövligt, också besluta om hur dialog om detta bör hanteras.

Vidare ska institutionen vid behov säkra rättigheter till inspelade moment med personer som inte är anställda vid LiU genom avtal. Behov finns om sådana inspelade moment ska kunna användas vid fler tillfällen än det aktuella, exempelvis om den ska kunna användas på samma kurs vid senare tillfälle.

² Lärare inkluderar de lärarkategorier som omfattas av universitetets anställningsordning och doktorander.

³ När institutionerna planerar sina utbildningar allokeras tid för respektive lärares insatser i en tjänstgöringsplan. Begreppet "avsätta" betyder i detta dokument att läraren får tid i sin tjänstgöringsplan för framtagandet av ett inspelat moment.

Bilaga 1

Exempel på hur institutionsstyrelsernas beslut kan se ut.

Beslut om avsättande av tid för inspelade moment vid institutionen [för ...]

Bakgrund

Inspelade moment har blivit ett allt viktigare inslag i undervisningen vid Linköpings universitet. För att underlätta respektive institutionsstyrelses arbete med att fastställa förutsättningarna beslutades den 16 december 2019 om ”Riktlinjer för inspelade moment inom grund- och forskarutbildning” (dnr LiU-2019-00370).

Beslut

När institutionen planerar utbildningar allokeras tid för respektive lärares insatser i en tjänstgöringsplan. Det här beslutet avser tydliggöra hur mycket tid läraren ska få i sin tjänstgöringsplan för framtagandet av inspelade moment⁴, och följande beslutas därför:

1. En lärare ska i sin tjänstgöringsplan få avsatt det antal klocktimmar som läraren i förväg kommer överens med institutionen om för att skapa inspelade moment. Följande parametrar ska påverka vilket antal klocktimmar som är rimligt:
 - Inspelningens komplexitet
 - Hur lång tid det beräknas att ta fram det inspelade momentet och det underlag som krävs
 - Längden på inspelningen
2. Läraren får tillgodoräkna sig ytterligare tid för mer substantiella uppdateringar eller nyinspelningar endast efter överenskommelse med studierektor eller motsvarande och då i en omfattning som är rimlig utifrån insatsen. Mindre korrigeringar och uppdateringar förväntas ske inom den ordinarie kurstiden.

⁴ Med framtagandet av inspelade moment avses planering, produktion och spridning av digitalt undervisningsmaterial som använder ljud och/eller rörlig bild.

3. Detta beslut ska tillämpas på samma sätt såväl för tillsvidareanställda lärare som för lärare med tidsbegränsade anställningar (exempelvis postdoktorer, biträdande lektorer och gästprofessorer), med organisatorisk hemvist på och utanför institutionen.

Därtill finns behov av att säkra rättigheter till inspelade moment som skapats av personer som inte är anställda vid LiU. Institutionen ska därför vid behov, genom avtal, tydliggöra hur mycket tid personer som inte är anställda vid LiU ska få avsätta för att skapa inspelade dokument och i det sammanhanget bör även rättigheter att använda det inspelade momentet säkras.

Bilaga 2

Checklista för den som ska spela in digitaliserat undervisningsmaterial

Planering

Innan inspelningen planeras bör det finnas en tydlig idé om vilken roll det inspelade materialet ska ha i kursen och hur det ska relatera till kursens lärandeaktiviteter. Det är också viktigt att på förhand bestämma produktionens ambitionsnivå. Om det är första gången en inspelning ska göras kan det vara värt att utforska de informationsresurser, kurser och workshops kring inspelat material som tillhandahålls via Didacticum och IT-avdelningen. Nedanstående checklista kan användas för att underlätta arbetet med att planera, spela in och använda materialet.

Annans upphovsrättsligt skyddade material får bara användas om man har tillstånd eller om det finns ett särskilt undantag för användningen i upphovsrättslagen. Ett tillstånd som är viktigt för LiUs del är det s.k. Bonus-avtalet. Det innebär att LiU betalar upphovsrättsorganisationen Bonus Copyright ersättning för att lärare ska få använda tryckt material, bilder och text från internet i sin undervisning. Det avtalet gäller dock inte för film och ljud. För användning av annans filmklipp eller ljud i inspelade moment krävs därför att du får eller köper ett särskilt tillstånd.

Förutsättningar

Filmskapande kräver inga omfattande tekniska resurser. Du kan till exempel använda din egen dator och spela in ljudspår till en befintlig PowerPoint-presentation, eller filma ett praktiskt moment med en mobilkamera. Du kan också använda skärminspelningsverktyg för att visa webbsidor eller program, samt spela in dig själv med din webbkamera i datorn.

Förarbete

Den egna filmkompetensen: Om du inte tidigare har arbetat med film som pedagogiskt verktyg kan det vara lämpligt att gå en kurs eller delta i en workshop som arrangeras av IT-utbildningar eller Didacticum. Du kan också kontakta Didacticum kring pedagogiska frågeställningar i relation till digitalisering, enligt deras koncept Ta hjälp av en pedagog. Ta gärna del av det självstudiematerial kring film som pedagogiskt verktyg som LiU har tagit fram.

Filmens syfte: Film kan användas på många sätt, till exempel för teorigenomgång, instruktioner för praktiska moment, uppföljning på en examinationsuppgift, svar på frågor från studenter eller återkoppling på studenters arbete.

Filmens beräknade livslängd och spridning: Ska filmen användas vid ett tillfälle eller flera gånger under en längre period? Ska filmen användas i flera olika kurser/utbildningar?

Filmens giltighet: Behöver filmen källgranskas innan publicering? Kan filmen komma att behöva uppdateras baserat på nya forskningsrön eller riktlinjer? Tänk på att olika typer av filmer är olika lätta att uppdatera. Filmer inspelade med PowerPoint är lättare att uppdatera, eftersom det går att byta ut innehållet på en enskild sida. Filmer där du syns i bild är svårare att uppdatera. Behåll originalfiler från filminspelningen och sätt alltid datum på filmen.

Ambitionsnivå: Bestäm i förväg hur hög ambitionsnivån ska vara baserat på tillgänglig tid, kompetens, filmens syfte och målgrupp, filmens spridning och hållbarhet samt vilken teknisk utrustning som finns tillgänglig.

Avsnittsindelning: Om du ska digitalisera en hel föreläsning bör du organisera innehållet i kortare avsnitt. Varje film bör begränsas till ett ämne och vara maximalt 10 minuter lång. Tänk på att ge filmerna titlar som visar vad de innehåller och hur de hänger ihop. Detta gör det lättare för studenterna att hitta i materialet och hjälper dem att hålla fokus.

Produktion

Visuellt material: Använd gärna ett presentationsprogram, till exempel PowerPoint, som utgångspunkt för filmen. Presentera inte för mycket information i taget. Använd hellre många presentationsbilder med lite innehåll än få bilder med mycket innehåll så du styr blicken till det du pratar om.

Ljud: Använd en extern mikrofon, till exempel headset, mygga eller bordsmikrofon. Välj en miljö för inspelning som minimerar bakgrundsljud och eko. En bra miljö kan till exempel vara ett rum med mjuka möbler och textilier, som ligger avskilt från allmänna ytor. Boka gärna något av LiUs inspelningsrum som finns på campus Valla, US och Norrköping. Inled alltid med en testinspelning och spela upp den i din dator innan du spelar in hela filmen.

Manus och inläsning av berättarröst: Ett manus kan vara till stor hjälp för din inspelning. Du kan skriva ett ordagrant manus eller strukturera innehållet i stolpar. Det är viktigt att vara väl förberedd på det du ska prata om. Repetera och prova din

röst. Tala lite långsammare och lite högre än du brukar. Variera tonen, tala med inlevelse, tänk på vad du betonar lite extra och ta paus på väl utvalda ställen.

Textning: För att förstärka det muntliga budskapet kan det vara en god idé att lägga till textning eller publicera ditt manus i anslutning till filmen. För publikt filmmaterial kommer nya EU-riktlinjer kring tillgänglighet att gälla från och med september 2019 genom det så kallade webbdirektivet.

Presentatör: Presentera dig i filmen med namn och relevanta meriter som bekräftar din kompetens inom området och skapar förtroende.

Synas i bild: Det är svårare att uppdatera filmen om du syns i bild, men å andra sidan ökar det studenternas känsla av tillhörighet. Du kan filma dig själv i närbild, halvfigur eller helfigur. Tänk på att välja en lugn bakgrund.

Integritet: Vid inspelning av andra än dig själv, inklusive röster, krävs att reglerna i dataskyddsförordningen (GDPR) beaktas.

Upphovsrätt: Upphovsrättsskyddat material får användas i enlighet med Bonus-avtalet eller om du på annat sätt fått/köpt tillåtelse att använda sådant material. Bonus-avtalet innebär i korthet att du får använda upphovsrättsskyddade bilder och text utan upphovspersonens tillåtelse, dock max 15 procent av alstret med ett max tak på högst 15 sidor per student och kalenderhalvår, så länge du refererar till originalet. Det gäller dock bara om filmen inte görs fritt tillgänglig för allmänheten, exempelvis är det tillåtet att distribuera material via en sluten lärplattform som Lisam eller genom e-post. Det innebär till exempel att Youtube-klipp som görs allmänt tillgängliga inte omfattas av Bonus-avtalet. Du får normalt heller inte klippa in upphovsrättsskyddade filmer eller ljud i dina filmer om musiken eller filmerna inte har publicerats med en licens som medger användning i utbildning, exempelvis gör många av creative commons-licenserna det.

Notera att korrekta källhänvisningar också ska finnas om annans material används.

Spridning: Ladda upp filmen till en videokanal i Lisam. I videokanalen kan du styra vilka som är behöriga att se filmen.

Sammanhang: Publicera filmen tillsammans med relevanta instruktioner eller uppgifter. Vi rekommenderar att filmen följs upp med möjlighet att ställa frågor eller på annat sätt bearbeta materialet.